

Qaraqalpaq tili ha'm a'debiyati
fakulteti 1a-kurs talabasi'
A.Aytmuratovani'n' Ha'zirgi
qaraqalpaq a'debiy tili. Fonetika
pa'ninen wo'zbetinshe jumi's

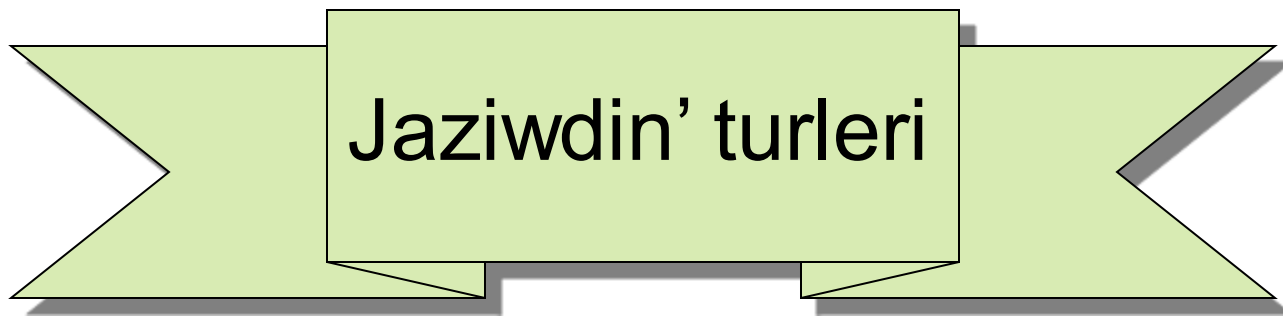
Pa'n woqi'ti'wshi'si':

doc.O.Sayi'mbetov

Jaziw ha'm woni'n' tariyxi'

Reje:

- 1.Jaziw ha'm onin' a'hmiyeti
- 2.Jaziwdin' tariyxi
- 3.Jaziwdin' tu'rleri
- 4.Grafika

- Jaziwdin' to'rt turi bar bolip
- 1.Piktografiyalik jaziw
- 2.Ideografiyalik jaziw
- 3.Sillabografiyalik jaziw
- 4.Fonografiyalik jaziw

Piktografiya latin tilinen aling'an bolip piktos "su'ret" ha'm grapho-"jazaman" so'zlerinen aling'an. Piktografiyalik jaziwdi ulgileri arxyoliglar ha'm etnograflar tarepinen izlep tabilip olar tasqa, suyekke jaydin' diywallarina oyip jazilg'an boladi.

Ideografiyalik jaziw

- Ideografiyalik jaziw grekshe idea-"tushik"grapo-"jazaman" degen sozlerinen kelip shiqqan.
- Ideografiyalik jaziwdin' ayirim ko'rinisleri ha'zirgi fonografiyalik jaziwimizda ushrasadi.
- Ma'selen, 2,3,+,- ha'm t.b.belgilerdin' ha'r qaysisi jaziwda bir tan'ba menen belgilenedi.

Sillobografiyalik jaziw

- Sillobografiya grekshe “silloba” buwin “grafo” jazaman degen so’zden aling’an.
- Bunda ha’rbir buwin bir tan’ba beredi.
- Sillobografiyalik jaziwdin’ qatarina Qitay, Yapon ieroglif jaziwlarida kiredi.

Fonogirafiyaliq jaziw

- Fonogirafiya grekshe “fono” ses “grafo” jaziw degen ma’nisti bildiredi.
- Yen’ jetilissen jaziw bul seslik jaziw bolip tabiladi

Grafika

- A'lipbedegi ha'ripler grafikanin' negizin quraydi.
- Sonin' menen birge irkilis belgileri, arab ha'm rim cifirlari, formulalar, transkripsiya-liq tan'balar grafikaliq tan'balar qatarina kiredi.